

dr

**İSTANBUL KÜLTÜR
VE SANAT VAKFI
ÜÇÜNCÜ ULUSLARARASI İSTANBUL BİENALİ**

T E L E F A X M E S A J I

DİKKATİNE : Orhan Silier
FAX : 513 2177
TOPLAM SAYFA SAYISI: 3

TARİH: 06.07.1992
GÖNDEREN: Vasıf Kortun
FAX : 90 1 261 88 23

Sevgili Orhan Bey:

Geçen haftaki toplantımıza ilişkin, İstanbul dergisinin 3. sayısı için, 3. Uluslararası İstanbul Bienali hakkında yapılması öngörülen bir tanıtım dosyasıyla ilgili olarak aşağıdaki önerileri vermek istiyorum. Bu önerilerin size daha önce faksla geçtiğim basın bülteni ışığında tartışılmasında yarar var. Bu sergi ile kentin nasıl çakıştığına dair maceracı görüşümü de bu faks mesajına ilave diyorum. Bu toplantıya katılmak yerine bu önerileri vermek ve sizden cevap beklemek daha doğru olur diyorum. Ne dersiniz?

.....
Bienal aynı zamanda MEGALOPOL kavramı ile yakından ilişkili. Grekçe "büyük şehir" anlamına gelen megalopolis sözcüğü, kentin büyüklüğünü boyut olarak değil, yapısal yayılmanın ötesinde, manevi bir alanda ele alır. Eski metinlerde megalopolis "yüce"dir; Atina ve Troya'yı betimler. "Big city" anlamında değil, "mighty and great city" anlamında kullanılır.

MEGALOPOL kavramı son günlerde İstanbul için gündeme gelen megapol yönetim modeliyle de bağlantılı değil. Aşağıda görüleceği gibi, "megapol" yönetimi megalopolü kabul etmek zorunda olup kontrol altına almaya çalışan bir yönetim modeli sadece. "Megapol" sözcüğü gramer olarak Grekçe'nin kurallarına uygun olmadığı gibi, fiziksel büyüklük ifade etmeye çalışan bir sözcük olarak da Grekçe'de kavramsal karşılığı yoktur. Yani megapol idari bir isimlendirmeyse, MEGALOPOL manevi bir değerlendirmedir.

Dolayısıyla, MEGALOPOL isimlendirmesi, metropol'e karşı ya da onu devam ettiren bir kent fikriyle ilintili değildir. Şehri, megapol gibi, salt boyut ve yayılım açılarından ele almamaktadır.

MEGALOPOL'ün geçmişi olsa da bu geçmiş, ne bizzat bir kentin geçmişine dairdir, ne de tarihi süreklilik sonucu, evrimsel temelli bir gidişat içinde kenti megalopolleştirme erkindedir. MEGALOPOL'ün kaynağı bir evrimde değil, bir Ursprung'da, yani bir sıçramada yatar. MEGALOPOL aniden belirebilir, İstanbul da böyle megalopolleşmiştir. Buna kentin geçmişi hazırdır, ancak MEGALOPOL burada ve hazırda olan bir geçmiş üzerine kurulmayabilir. Örneğin, İstanbul kendini yeniden bir sıçrama ile böyle kurmuştur. Sıçrama, 19uncu yüzyıl sonundaki asalak ticari kesişmelerin kentinden bugüne olur. Yani "İstanbul," aradaki üretici ve kendi içine kapalı kent modelinden ayrışmayı irdeleyen bir olgudur.

MEGALOPOL aslen bir önceki kent modellerinden bir kopuştur ve ortaçağlaşmayı da taşıyabilir. Ortaçağlaşmaktan anlaşılan, tıpkı Orhan Pamuk'un Kara Kitap'ında olduğu ve Umberto Eco'nun yazdığı gibi kent içinin "klanlaşması," kendine özgü yeraltılarını, aykırı varlıklarını ve kültürlerini üretmesidir. MEGALOPOL, medeni iradeyi esgeçebilir.

MEGALOPOL'ün fiziksel sınırları yoktur; MEGALOPOL zaten görünmez kablolarla

(uydu/tel/faks) başka diyarlara bağlanır, ancak başka diyarların insanları aracılığıyla kendi geçmişine döner. Sınır bilmediği için megalo'dur, aşkındır. Mania'sı ise kuşatılmaz bilinçaltıdır ve us ötesidir. Medeni olmayanları taşır ve onlarla taşar.

Bazı yazarlar, MEGALOPOL ile metropol kavramını eşleştirerek, MEGALOPOL yerine metapol'ü (Ernest Keller) kullanmayı tercih etmişlerdir. Onlara göre metapol kendini düşünen ve konuşan bir şehirdir. Ancak, metapol yakın geçmişini ve zamanını bir déja-vu gibi görür, bu ise déja-vu ile jamais-vu'yü birlikte yaşayan İstanbul'a uymaz.

MEGALOPOL'ün merkezi yoktur, merkezi düşünceye itibar etmez, sadece gürültünün azaldığı ve yoğunlaştığı alanları vardır. (Bkz. J. Baudrillard'ın New York tasviri). Merkezi periferidir, periferisi merkezdir. Kent içi göçebelik, gündelik dolaşım tuhaf boyutlardadır.

Oradaki kültürler salt modern bir tüketim alanında yer bulmazlar, başka yerlerde olduğu gibi salt "yerel mutfaklarla" "souvenir" dükkanlarında dolaşıma açılmazlar. Kent bir vitrine dönüşmez. Kültürler, başka kültürlerin turizmüne ve turistik temasına açılmak uğruna kendilerinin simülasyonu olma durumuna düşmezler. Apayrı takas alanlarında varlıklarını idame ettirirler ki bunlar suç ve günah işleme alanları, yani transgresyon alanlarıdır. Suçtur, çünkü bildik ekonomik dolaşım sistemi dışındadırlar; çünkü dolaştırılan mal bir başkasının sahtesi, semantik değişime uğramış, yasak olanı olabilir.

İstanbul'da Romen, Polonya ve Bulgar takas alanlarının varlığı ve bu alanların o ülkelerde de aynen tezahürü, apayrı bir dolaşımı, apayrı paraların ve metaların yer değiştirmesini, nesnelere bazında bir kültür takasını da gösterir.

MEGALOPOL olmak İstanbul'un kesintiye uğramış kaderindedir. Kuzey ile güney arasına oturan, doğu ile batıyı kesen bir eşik kenti olarak İstanbul aynı zamanda bir liman ve bir yoldur. İstanbul'un kendinden kaynaklanan bir yönü yoktur. Doğusu nerede başlar, güneyi nerede biter? İstanbul'da coğrafi terimler, coğrafi terimlerin taşıyageldiği yükten ferahdır. İstanbul merkez değildir, çünkü merkezi bir düşünceye itibar etmez, o sadece orada, ortadadır.

Temeli İstanbul'dan almak, Türkiye'yi dışarıda bırakmak anlamına gelmez, çünkü kimse İstanbullu değildir ve herkes İstanbulludur. İstanbullu artık değişmez ve kendinin sahip olduğunu varsaydığı bir demografya/zemin/zaman bağından kopmuştur.

.....

İstanbul dergisinin bir tanıtım için bizden neler istediğini bilemiyorum. Ancak, derginin bünyesi ve açılımlarına uygun olarak işin salt sanat boyutunda değil, sanat çevresinde oluşturulabilecek bir tartışma alanı açılabilir. Bunlar,

- kent, çağdaş sanat ve çağdaş müze. Buna ilaveten İstanbul'un giderek önemli bir çağdaş sanat alanına dönüşmesi de söz konusu.
- Feshane'nin kendisi, eskisi, yenisi. Haliç ve müze kıyısı fikrine doğru. Burada, Kadın Müzesi, Çağdaş Sanat Müzesi, Lengerhane'de Koç grubunun yaptırdığı Endüstri müzesi ve son olarak Mezbaha'nın geleceği söz konusu. Hatta Tarih Vakfı/müzesi.
- sivil yaşamın yerleşmesi çerçevesinde İstanbul, sanat temasını sivil yaşamın yerleşmesiyle yakından ilgili olduğunu düşünüyorum.
- Bienalin teması çevresinde, İstanbul ve Farklılık. (Gösteri dergisinin temmuz sayısında yer alan Mario Levi yazısı gibi örneğin).

ou

İSTANBUL KÜLTÜR
VE SANAT VAKFI
ÜÇÜNCÜ ULUSLARARASI İSTANBUL BİENALİ

T E L E F A X M E S A J I

DİKKATİNE : ORHAN SİLİER
FAX : 243 35 84
Yayın Koordinatörü
İSTANBUL DERGİSİ

TARİH: 25.6.1992
GÖNDEREN: Vasıf Kortun

TOPLAM SAYFA SAYISI: 15

FAX : 90 1 261 88 23

Sayın Orhan Bey:

Istanbul dergisinin Eylül- Ekim 1992'de piyasada olacak sayısında 3. Istanbul Bienaline kapsamlı bir yer vermeniz mümkün müdür? Bienal 16 Ekim 1992'de açılacak. İlişikte genel bir tanıtıcı haber de geçiyorum.

Bu Bienalin konusu 'Istanbul'fikriyle örtüştürdüğü kadar serginin yer alacağı mekanın kimliği de önemli. Bunlara ek olarak sanatçıların bir bölümü de özellikle Istanbul referanslı işleri burada üretecekler. Türkiye sergisinin konusu, şu andaki başlığıyla 'Megalopol.' yani Istanbul'un şu andaki duruşuyla çakışıyor.

Uygun görürseniz nasıl bir çalışma yapabileceğimize dair fikirlerinizi bekler saygılarımı sunarım.

Vasıf Kortun
Yönetmen
3. Uluslararası Istanbul Bienali

Yıldız Kültür ve Sanat Merkezi - Beşiktaş 80700 - İstanbul- TURKEY
TEL: 260 45 33 - 260 90 72 - 261 32 94 - 258 74 98 - 258 74 99

TLX: 26687 iksv-tr FAX: 261 88 23 - 258 43 07